

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci proti obžalovanému **R. N. a spol. pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny** podľa § 185a ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 a iné na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2008 v Bratislave o sťažnosti obžalovaného **R. N.** proti uzneseniu Špeciálneho súdu v Pezinku z 12. júna 2007, sp. zn. PK- 1 T 14/2007, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 194 ods. 1 písm. a/, ods. 2 Tr. por. **sa napadnuté uznesenie zrušuje** v časti týkajúcej sa obžalovaného

R. N., nar. X., trvale bytom K..

Obžalovaný **R. N.** **sa ihneď prepúšťa z väzby na slobodu.**

O d ô v o d n e n i e :

Špeciálny súd v Pezinku uznesením z 12. júna 2007, sp. zn. PK- 1 T 14/2007, pod bodom I. podľa § 244 ods. 5 Tr. por. vyslovil, že u obžalovaných **R. N.**, **R. O.**, **J. P.**, **M. B.** a **J. L.** väzba naďalej trvá, pod bodom II. podľa § 79 ods. 3, § 81 ods. 1 Tr. por. neprijal peňažnú záruku a žiadosť obvineného **R. O.** o prepustenie z väzby zamietol a napokon pod bodom III. podľa § 79 ods. 3 Tr. por. zamietol žiadosti obžalovaných **R. N.** a **M. B.** o prepustenia z väzby s odôvodnením, že ani plynutím času nedošlo k žiadnej zmene ..v dôvodoch, pre ktoré bola týmto obvineným obmedzená osobná sloboda, pričom vzhľadom na závažnosť a rozsah stíhaných činov a dôvody, pre ktoré sú obžalovaní vo väzbe, podľa zistenia špeciálneho súdu hrozí, že v prípade ich prepustenia na slobodu, by bolo zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

Proti tomuto uzneseniu v zákonom stanovenej lehote podali sťažnosti obžalovaní **R. N.**, **R. O.**, **J. P.**, **J. L.** a **M. B.**, ktoré odôvodnili jednak prostredníctvom svojho obhajcu, jednak

aj samotným podaním.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podaných sťažností rozhodol uznesením, sp. zn. 1 Tošs 32/2007, zo dňa 12. júla 2007 tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosti všetkých obžalovaných zamietol.

Ústavný súd Slovenskej republiky dňa 18.septembra 2008, v konaní č. I. ÚS 134/08, vydal nález, v ktorom vyslovil, že týmto uznesením bolo porušené základné právo obžalovaného R. N. na osobnú slobodu zaručenú v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu zaručené v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zároveň zrušil uznesenie tunajšieho súdu z 12. júla 2007, sp. zn. 1 Tošs 32/2007, v časti týkajúcej sa obžalovaného N. a v rozsahu zrušenia vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Obžalovanému priznal náhradu trov právneho zastúpenia a vo zvyšnej časti sťažnosti obžalovaného nevyhovel.

Uvedený nález bol trestnej kancelárii Najvyššieho súdu doručený 21. októbra 2008.

V dôvodoch nálezu Ústavný súd Slovenskej republiky prikázal Najvyššiemu súdu, aby opätovne rozhodol o opravnom prostriedku obžalovaného proti uzneseniu špeciálneho súdu, a to v intenciách právneho názoru ústavného súdu, podľa ktorého aj keď bola obžaloba podaná 27. apríla 2007 a väzba obžalovaného R. N. bola predĺžená do 28. apríla 2007, mal súd do uvedenej lehoty rozhodnúť, alebo ho prepustiť na slobodu. Podľa názoru ústavného súdu, prokurátor by mal podať obžalobu s takým časovým predstihom, aby mal súd možnosť včas rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby, inak musí počítať s prepustením obžalovaného na slobodu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky napriek tomu, že je viazaný nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky v prerokúvanej trestnej veci, pokiaľ sa týkajú obžalovaného R. N. a je povinný ich vykonať, nestotožňuje sa s obsahom ich odôvodnenia.

Nálezy sa opierajú jednak o rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci S. v. Litva a J. v. Litva, ale aj o znenie ustanovení Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006. Z týchto dôvodov ide jednak o podklady nie v úplnosti použiteľné pre podmienky Slovenskej republiky, pretože právna úprava Litovská a Slovenská nie je úplne zhodná, i keď dosť podobná, a jednak v konkrétnej prerokúvanej trestnej veci ide o podklady časovo prekonané.

Európsky súd pre ľudské práva **na jednej strane** vyslovil v uvedených rozhodnutiach,

že (okrem iného) **samotný fakt, že vo veci bola podaná obžaloba** (vec bola prenesená na súd), **nevytvára právne dovolené základy väzby v zmysle článku 5 ods. 1 Dohovoru** o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej iba Dohovor), a teda nemôže sám o sebe spôsobiť predĺženie lehoty trvania väzby alebo nahrádzať platné rozhodnutie o väzbe vyžadované domácim trestným právom, ale **na druhej strane** v súlade s požiadavkami vyjadrenými v Dohovore v čl. 5 ods. 1 výrazmi „právne dovolené“ a „v súlade s postupom predpísaným právom“ aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva **určujúcim je právo konkrétneho domáceho štátu** rozhodujúceho vo veci, **i keď toto právo** a podľa neho väzba, ktorej počítanie lehoty trvania spočíva na úvahe určitého orgánu **musí vždy, prihliadajúc na čl. 5 ods. 1 Dohovoru chrániť osoby, aby neboli pozbavené osobnej slobody ľubovoľným spôsobom.**

Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil uvedenú požiadavku tým, že vyslovil, aby **dôvody vedúce k vzatiu osoby do väzby ako aj jej ponechanie vo väzbe a predĺženie lehoty trvania väzby boli v konkrétnom práve domovského štátu vždy určené jasne a zrozumiteľne a umožnili osobe, ktorá bola pozbavená osobnej slobody, poznať, ak treba tak aj po odbornej porade, aké dôsledky môže ten-ktorý trestnoprocený postup spôsobiť.**

Trestný poriadok účinný do 1. januára 2006 stanovoval v § 71 ods. 1: „Orgány činné v trestnom konaní sú povinné vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene. Väzba v prípravnom konaní a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutnú dobu. Ak by väzba v prípravnom konaní presiahla šesť mesiacov a prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže na návrh prokurátora o ďalšom trvaní väzby do jedného roka rozhodnúť sudca a nad túto lehotu, najviac však do dvoch rokov, senát. Uznesenie o predĺžení väzby musí byť doručené obvinenému do 10 dní od rozhodnutia“.

Podľa § 71 ods. 2 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby na nevyhnutne potrebnú dobu rozhodnúť Najvyšší súd, a to aj opakovane. Celková doba trvania väzby nesmie presiahnuť tri roky a pri obzvlášť závažných trestných činoch päť rokov. Podľa ďalšieho odseku 3 návrh na predĺženie lehoty podľa odseku 2 podáva v prípravnom konaní generálny prokurátor a v konaní pred súdom predseda senátu.

Z uvedených ustanovení vyplývá, že lehota trvania väzby v prípravnom konaní i pred súdom tvorila do 1. januára 2006 jeden celok a počítanie lehoty bolo spojené, teda neodlišovala sa lehota trvania väzby v prípravnom konaní a v konaní pred súdom.

Z týchto dôvodov bolo namieste ustanovenie § 71 ods. 4 a ods. 5 Tr. por. účinného do 1. januára 2006, podľa ktorých návrh na predĺženie lehoty podľa odsekov 1 a 2 treba doručiť súdu najneskôr 10 dní pred skončením príslušnej lehoty. Ak návrh nie je uvedeným spôsobom predložený, musí predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor prepustiť obvineného na slobodu najneskôr deň po uplynutí lehoty, na ktorú bolo trvanie väzby obmedzené. Za podmienok uvedených v odseku 2 je generálny prokurátor povinný podať návrh na predĺženie väzby spôsobom uvedeným v odseku 4 aj vtedy, ak v dobe kratšej ako 10 dní sa pred skončením väzobnej lehoty podá obžaloba.

Na rozdiel od tejto úpravy nový Trestný poriadok účinný od 1. januára 2006 vrátane, upravil rozdelenie trvania väzby na jej časť v prípravnom konaní a na časť v konaní pred súdom.

V § 76 ods. 6 Tr. por. (zákon č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) je určené, že celková doba trvania väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom nesmie presiahnuť

- a) dvanásť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre prečin,
- b) tridsaťšesť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin,
- c) štyridsaťosem mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin.

Z tejto lehoty podľa § 76 ods. 7 Tr. por. účinného po 1. januári 2006 vrátane pripadá jedna polovica na prípravné konanie a jedna polovica na konanie pred súdom. Táto doba 24 (dvadsaťštyri) mesiacov u obžalovaného R. N. vzhľadom na dátum, kedy bol vzatý do väzby nebola pred podaním obžaloby 27. apríla 2007 prekročená.

V konaní pred súdom bolo teda možné držať obžalovaného vo väzbe 24 (dvadsaťštyri) mesiacov.

Lehota trvania väzby podľa § 71 ods. 1 sa podľa Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 vrátane predlžuje len v prípravnom konaní. V súčasnosti platný Trestný poriadok neobsahuje jediné ustanovenie, ktoré by určovalo predĺžiť lehotu trvania väzby podľa § 71 ods. 1 Tr. por. v konaní pred súdom, tak ako tomu bolo pred 1. januárom 2006.

Z uvedeného je zrejmé, že lehoty väzby plynú samostatne pre prípravné konanie, v ktorom sa predlžujú, sú pod kontrolou súdu a samostatne v konaní pred súdom, kde si ich súd kontroluje samostatne, napr. v súlade s ustanoveniami § 79 ods. 2, § 243 ods. 1,

§ 244 ods. 5 Tr. por. účinného od 1. januára 2006 vrátane.

Plynutie lehôt po podaní obžaloby ustanovuje nielen § 76 ods. 5 a ods. 7 Tr. por. účinného od 1. januára 2006 vrátane, ale napríklad aj ustanovenie § 76 ods. 10 Tr. por. účinného od 1. januára 2006 vrátane, kde sa v druhej vete doslovne uvádza: “Pri odmietnutí obžaloby, vrátení veci prokurátorovi na došetrenie, alebo ak prokurátor vzal obžalobu späť, plynie nová šesťmesačná lehota väzby v rámci lehôt uvedených v odseku 7 odo dňa, keď bol spis doručený prokurátorovi“. Trestný poriadok tu nehovorí o žiadnom rozhodnutí (samozrejme okrem rozhodnutí v merite veci), ale uvádza, že nová šesťmesačná lehota začína plynúť odo dňa, keď bol spis doručený prokurátorovi. Zákon automaticky určuje, že ak súd napríklad vráti vec prokurátorovi na došetrenie odo dňa, keď mu po takom rozhodnutí boli doručené spisy, začína mu plynúť nová šesťmesačná lehota trvania väzby u osôb, ktoré sú obvinené a zároveň pozbavené osobnej slobody v zhode s článkami 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru.

Rovnako – analogicky – Trestný poriadok určuje v § 76 ods. 5, že súdu plynie lehota väzby podľa odseku 7 v tomto prerokúvanom prípade (polovica zo 48 mesiacov) od podania obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste. Súdu teda neplynie lehota trvania väzby len do konca lehoty trvania väzby, na ktorú bola predĺžená v prípravnom konaní, ako sa domnieva Ústavný súd Slovenskej republiky v uvedených rozhodnutiach.

Na rozdiel od prípadov S. v. Litva a J. v. Litva a od Litovského Trestného poriadku je v Trestnom poriadku Slovenskej republiky jednoznačne a jasne vyslovené, že lehota trvania väzby v konaní pred súdom začína plynúť podaním obžaloby.

Zo záverov Súdu pre ľudské práva v daných veciach nevyplýva, že sa súdna väzba považuje za zákonnú iba vtedy, ak je o nej výslovne súdom rozhodnuté, musí však pre ňu existovať právny základ.

V prípravnom konaní súd skúma dôvody väzby podľa presne stanovených pravidiel, ako, v akých lehotách mu vec bude predkladaná na rozhodnutie o väzbe, vrátane rozhodnutia o jej predĺžení, po podaní obžaloby sudca permanentne skúma trvanie dôvodov väzby a nie v určitých intervaloch ako v prípravnom konaní.

Potom však nemožno vyvodiť záver z citovaných rozhodnutí, že súdna väzba v Slovenskej republike nemá právny základ.

Trestný poriadok dokonca neurčuje ani lehotu súdu, dokedy má rozhodnúť podľa § 244 Tr. por. účinného od 1. januára 2006 vrátane, pri predbežnom prejednaní obžaloby, teda aj o ďalšom trvaní väzby. Prihliada tak predovšetkým na veľmi závažné a obtiažne prípady organizovaného zločinu, akou je aj prerokúvaná trestná vec.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky zotrúvajúc na svojom rozhodnutí z 12. júla 2007, sp. zn. 1 Tošs 32/2007, opakujúc, že dôvody väzby u obžalovaného sú naďalej dané a boli dané i po podaní obžaloby.

Ústavný súd považuje za rozhodujúce nie to, či sa väzba automaticky predlžuje podaním obžaloby alebo iným úkonom trestného konania, ale aby obvinený v každom momente trestného konania o jeho trestnej veci presne vedel, kedy a za akých podmienok, resp. akým úkonom v trestnom konaní môže byť vzatý, držaný, resp. ponechaný vo väzbe a kedy prepustený z väzby na slobodu. Účelom je, aby obvinený nebol ponechávaný vo väzbe svojvoľne, neprimerane dlho bez preskúmania jej dôvodov. Súčasný Trestný poriadok takúto svojvoľu nedovoľuje a nestalo sa tak ani v prerokúvanom prípade.

Vzhľadom na rozsah prerokúvanej veci konal i Špeciálny súd i Najvyšší súd Slovenskej republiky primerane rýchlo a so znalosťou veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti s rozhodovaním Ústavného súdu v tejto trestnej veci podotýka, že Európsky súd pre ľudské práva v podobnej veci P. v. Slovenská republika konštatoval, že sťažovateľ bol zadržaný 11. marca 1999. V prípravnom konaní bola dĺžka jeho väzby obmedzená podľa § 71 ods. 1 Tr. por. na dobu šiestich mesiacov, ktorá bola 3. septembra 1999 okresným súdom predĺžená do **11. decembra 1999**. Pred uplynutím tejto predĺženej lehoty, **10. decembra 1999**, bola na sťažovateľa podaná obžaloba na okresný súd. Podaním obžaloby sa začalo štádium konania pred súdom. V tomto štádiu konania bola väzba sťažovateľa obmedzená podľa § 71 ods. 2 Tr. por. novou lehotou dvoch rokov. Sťažovateľ bol napokon z väzby prepustený 17. januára 2001, ešte pred uplynutím dvojročnej lehoty.

V rozsahu v akom bola sťažnosť zdôvodnená (väzba nebola podľa sťažovateľa po podaní obžaloby založená na súdnom rozhodnutí), súd nenašiel žiaden náznak akejkoľvek materiálnej alebo procesnej nezákonnosti sťažovateľovej väzby podľa vnútroštátneho práva.

Vzhľadom na tú skutočnosť (a v rozpore s tým, čo bolo doposiaľ v odôvodnení tohto uznesenia uvedené), že Najvyšší súd Slovenskej republiky je v zmysle ustanovenia § 56 ods. 6 zákona o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť a v tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom Ústavného súdu, rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia tak, že napadnuté uznesenie špeciálneho súdu ohľadom obžalovaných R. N. zrušil a rozhodol o jeho prepustení z väzby na slobodu.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 22. októbra 2008

JUDr. Peter H a t a l a , v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová